

STORTINGET

Representantforslag 1 S

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja

Dokument 8:1 S (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Grunde Almeland, Guri Melby og Abid Raja om en ny næringspolitikk for en ny tid

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge står foran en omfattende omstilling de neste tiårene – fra en olje- og gassøkonomi til en ny, kunnskapsbasert økonomi. Det vil skje uavhengig av hvilket syn man har på olje- og gassnæringen. Samtidig er den internasjonale maktbalansen i endring, både geopolitisk med USA og Kina i spissen og teknologisk med den revolusjonerende utviklingen innen kunstig intelligens (KI) og annen teknologi.

Til tross for disse store utfordringene mangler Norge en helhetlig strategi for framtiden og en tydelig politisk retning. Norge forvalter, men leder ikke an basert på en klar visjon og strategi. Manglende satsing på framtidsrettede teknologier og på kunnskap, innovasjon og omstilling gjør at Norge risikerer å havne skikkelig i bakveia. For å sikre Norges posisjon i den globale maktkampen må det gjøres store og nødvendige grep før det er for sent.

Europa taper allerede posisjon i det globale kappløpet om teknologi og verdiskaping. Amerikanske teknologiselskaper er nå mer verdt enn samtlige europeiske selskaper – til sammen. Asia rykker fram.

I Norden, som lenge har vært en motor for europeisk innovasjon, henger Norge etter. Av de 30 største selskapene i Norden er bare to norske: Equinor og DNB.

Begge representerer gårsdagens økonomi, begge har den norske staten som den største aksjonæren. For få år siden var Norge representert med syv selskaper. Nå er det Spotify som leder – svensk, digitalt og globalt.

Norske teknologimiljøer er fulle av talenter og ideer, men de mangler det som virkelig trengs: forutsigbare rammevilkår, kapital i vekstfasen og politisk vilje til å bygge opp norsk næringsliv og norske teknologibedrifter systematisk.

Etter forslagsstillernes syn er det svært viktig at Norge klarer å:

- redusere offentlig forbruk og unødvendig regelverk og byråkrati for å frigjøre ressurser til vekst og innovasjon
- føre en næringspolitikk som stimulerer konkurranse og fremmer verdiskaping
- tiltrekke seg de beste talentene innen teknologi, forskning og næringsliv
- legge til rette for at gründervirksomheter kan blomstre og skalere internasjonalt
- knytte seg tettere til EU
- føre en forutsigbar klima- og energipolitikk.

Norge må handle nå – ellers risikerer landet å bli en tilskuer til framtidens økonomiske og teknologiske utvikling. Næringspolitikken under dagens regjering og stortingsflertall har vært preget av uforutsigbarhet, skatteøkninger og kutt i ordninger og forskning som bidrar til innovasjon og bedriftsetableringer. I tillegg har en vedvarende høy rente, høye strømpriser, høy pris på innsatsfaktorer, et stadig mer komplekst regelverks- og rapporteringsregime og mangel på kompetent arbeidskraft gjort hverdagen for mange norske bedrifter mer utfordrende.

Selv om mye går godt i både norsk økonomi og (deler av) norsk næringsliv, er det grunn til å uttrykke bekymring over utviklingen. Det er for mye som går i feil retning:

- Antall investeringer i tidligfase-bedrifter er på det laveste noensinne og på bunnen i Norden (NVCAs aktivitetsrapport 2024¹).
- Det har vært full brems i antall bedriftsetableringer i Norge (SSB, januar 2025).
- Norge faller på alle de viktigste indikatorene som er nødvendige for å sikre konkurransekraft og omstillingsevne (Abelias omstillingsbarometer 2025²).
- Norge er dårligst i Norden når det gjelder utvikling og bruk av KI (Tek Norge 2024³).
- Norge er dårligst i Norden både når det gjelder samlet FoU-innsats som andel av BNP og offentlig finansiert FoU som andel av BNP (OECD/Eurostat).
- Norge faller stadig nedover på listen over verdens mest innovative land og er nå på 21. plass på FNs internasjonale rangering, Global Innovation Index 2024⁴. Våre nordiske naboland ligger på hhv. 2. (Sverige), 7. (Finland) og 10. plass (Danmark). Samme utvikling finner vi på EUs nye innovasjonsrangering⁵. Norge faller fra syvende til niende plass. Igjen er Norge dårligst i Norden. Sverige (2), Danmark (3) og Finland (6) ligger alle foran Norge.

De fleste land det er naturlig å sammenligne seg med, satser betydelig mer på forskning, innovasjon, digitalisering, ny teknologi og ny næringsutvikling enn hva tilfellet er i Norge. Svenske Spotify satser dobbelt så mye på forskning og utvikling som de ti største selskapene på Oslo Børs til sammen.

NHOs nylig framlagte rapport «Norsk konkurransekraft – Veien til vekst» peker også på at Norge ligger bak sammenlignbare land på kritiske områder for konkurransekraft.⁶ Norge er for svak på innovasjon, for treg på klima- og energiomstilling og sårbar i en verden som utvikler seg raskt.

Kort oppsummert trenger Norge en ny næringspolitikk som styrker Norges konkurranse- og omstillingsevne. Det må tenkes nytt i næringspolitikken.

Forslagsstillerne vil peke på elleve overordnede områder som helt avgjørende for å sikre Norges konkurranse- og omstillingsevne de neste fire årene:

Et nærings- og investeringsvennlig skattesystem

Status etter fire år med dagens regjering er kraftige og til dels vilkårlige skatteskjerpelser for norsk næringsliv og norske bedriftseiere. Norske bedrifter er tappet for 20 mrd. kroner i ekstra arbeidsgiveravgift og skattenivået på norsk eierskap i norske bedrifter er doblet.

Forslagsstillerne vil ha et skattesystem som er innrettet slik at det stimulerer til omstilling og til investeringer i nye og framvoksende næringer, og som spesielt underbygger potensialet i vekstbedrifter. Et unødighøyt skattenivå, brå endringer og nye dårlig funderte og mangelfullt utredede skatteendringer, i tillegg til særnorske skattearter og -satser, bidrar til det motsatte. Konsekvensen av en slik politikk svekker etableringstakten i det private næringslivet generelt og er effektive investeringshindre i den typen selskaper man trenger for å omstille norske næringsliv i en mer bærekraftig og innovativ retning.

Et krafttak for forenkling og avbyråkratisering for norsk næringsliv

Status etter fire år med dagens regjering er at regjeringen er langt unna sitt eget mål om å forenkle tilsvarende 11 mrd. kroner (netto). Samtidig er det innført en rekke nye regler og krav til rapportering (f.eks. pålegg om at alle næringsdrivende skal ta imot kontanter som oppgjørsform). Regelrådet, som skal sikre at nye lover og forskrifter er uformet på en mest mulig effektiv måte for næringslivet, er lagt ned «over natten», og noe av det første denne regjeringen gjorde, var å avvike utvalget for forenklingsarbeid i næringslivet.

Forslagsstillerne vil gjennomføre en reell forenkling og avbyråkratisering for næringslivet. De siste årene har skjema- og rapporteringsbyrden vokst uhemmet og ukritisk, og myndighetenes rapporteringskrav koster alene norsk næringsliv rundt 20 mrd. kroner per år. I tillegg kommer en rekke andre lover og reguleringer som medfører store kostnader knyttet til lov- og regelverksoppfølging. Regjeringen har også gått fra et konkret tallfestet mål i regjeringserklæringen til et generelt forenklingsstandpunkt i den såkalte Gründermeldingen.

Det er behov for en helt annen kraft og vilje i forenklingsarbeidet, med konkrete tiltak som raskt kan gjennomføres, og som har reell betydning for norsk næringsliv og norske bedrifter.

1. <https://nvca.no/wp-content/uploads/2025/06/NVCA-Aktivitetsundersokelse-2024-FINAL-180625-PDF.pdf>

2. <https://www.abelia.no/nyheter/2025/avgust/omstillingsbarometeret-2025/>

3. <https://teknorge.no/meninger/rekordpamelding-og-karing-av-nordisk-mester-i-ki-velkommen-til-var-arskonferanse-28-mai/>

4. <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/norway>

5. <https://www.dn.no/teknologi/innovasjon/innovasjon-norge/nho/norge-darligst-i-skandinavia-pa-innovasjon-i-forsk-maling-grunn-til-bekymring/2-1-1848924>

6. https://www.nho.no/contentassets/5208f621a625424690e4dd2b366f1501/nho_-norsk_skrivebordsversjon_konkurransekraft-vei-en_til_vekst_070825_finale_oppslag-1.pdf

Knytte Norge nærmere Europa

Status etter fire år med dagens regjering er et rekordstort etterslep mht. å innlemme EØS-regelverk i norsk lov, noe som går ut over norsk næringslivs konkurranseevne. Ifølge E24 var det i september 2025 over 650 rettsaker som ligger i kø for å bli innlemmet i norsk lov.⁷ Veto mot viktige direktiver svekker samarbeidet med EU og kan medføre høyere tollsatser på norsk næringslivs eksport til USA enn EU-landenes. For kort tid siden ble det kjent at Norge trolig havner utenfor EUs handelsmur, med den konsekvens at norske metallprodukter kan bli ilagt toll, noe som igjen kan sette over 2 000 norske arbeidsplasser i industrien i fare.

Forslagsstillerne vil knytte Norge nærmere Europa. Norsk økonomi og norsk næringsliv er helt avhengig av et nært og tett samarbeid med resten av Europa. For norsk næringsliv er EU et helt avgjørende marked, og det er viktig at norske bedrifter har like konkurransevilkår som resten av Europa, og at det kan legges til rette for at viktige strategiske norske næringer i større grad kan bidra til å løse Europas felles utfordringer.

Et første skritt på veien mot et tettere integrert samarbeid med Europa må etter forslagsstillerne syn være et krafttak for å redusere etterslepet med å innføre relevant EØS-regelverk, og særlig regelverk som påvirker norsk næringslivs konkurransekraft og full deltakelse i alle EU-program som bidrar til innovasjon og næringsutvikling for norsk næringsliv og akademia.

Økt tilgang på risikovillig kapital – både privat og offentlig

Status etter fire år med dagens regjering er at tilgangen på risikovillig kapital er kraftig redusert. Kraftige skatteskjerpelser på utbytte og formue og en skjerpet exit-skatt gjør det vanskeligere å oppskalere norske bedrifter og norsk næringsliv.

Forslagsstillerne vil styrke næringslivets tilgang på risikovillig kapital. For svært mange bedrifter, gründer- og vekstselskaper er tilgang på risikovillig kapital en stor – om ikke den største – utfordring. Nyetablerte bedrifter har ofte behov for jevnlig tilførsel av ny og risikovillig kapital for å videreutvikle produktene og tjenestene sine og for å kunne vokse videre. Når tilgangen på såkornkapital, tidligfasekapital og kapital i senere faser måles som andel av BNP, ligger Norge langt bak de øvrige nordiske landene, og land som USA, Canada, Storbritannia, Tyskland, Frankrike og Spania.

Forskning og innovasjon

Status etter fire år med dagens regjering er at Norge er dårligst i Norden både når det gjelder samlet FoU-

innsats som andel av BNP og offentlig finansiert FoU som andel av BNP. FoU-budsjettet i Norge hatt en realnedgang i tre av de fire siste årene.

Forslagsstillerne vil gjenreise Norge som forsknings- og innovasjonsnasjon. Norsk næringslivs konkurransekraft må styrkes gjennom mer satsing på og bedre tilrettelagt samarbeid med forskningssektoren. Det må innføres nye modeller og spleiselag for forskning som skjer i samarbeid med bedrifter. Mer forskning må kommersialiseres og foregå i nye bedrifter som skaper jobber og verdier. Bevilgningene til næringsrettet forskning i sektordepartementene må økes betydelig. Det må legges bedre til rette for flere finansieringskilder for norske forskere, for eksempel private fond og stiftelser, gaveforsterkningsordninger og andre tiltak som gjør det mer attraktivt for private å gi økonomiske bidrag til forskning.

Kompetent og attraktiv arbeidskraft

Status etter fire år med dagens regjering er at innstramminger i arbeidsmiljøloven og det generelle forbudet mot inn- og utleie fra bemanningsforetak har ført til at norsk næringsliv har mindre tilgang på arbeidskraft og mindre fleksibilitet i rekruttering knyttet til tidsavgrensede oppdrag. I tillegg medfører vingling om studieavgift for utenlandske studenter og kutt i IT-studieplasser redusert tilgang til den kompetansen som norsk næringsliv etterspør mest. Regjeringen har heller ikke styrket opsjonsskatteordningen slik Stortinget har vedtatt, og den har fjernet ordningen med skattefordel knyttet til eierskap i egen bedrift.

Forslagsstillerne vil sikre norsk næringsliv tilgang på kompetent og attraktiv arbeidskraft. Den viktigste innsatsfaktoren for å omstille og utvikle norsk næringsliv er tilgang på kompetent og attraktiv arbeidskraft. Det er kunnskap, kreativitet og arbeidsinnsats som skaper innovasjon og dermed mulige verdier både for bedrifter og fellesskapet. Utfordringen for mange bedrifter er å nettopp tiltrekke seg og beholde den kompetansen det er behov for, i et stadig mer utfordrende arbeidsmarked. Tilgang på rett kompetanse til rett tid er kritisk for at oppstartsselskaper skal kunne overleve og vokse.

Et mer målrettet offentlig virkemiddelapparat

Status etter fire år med dagens regjering er at det offentlige virkemiddelapparatet enten er status quo eller blir brukt til symbolpolitikk, som å opprette Statens fond i Tromsø, der store midler allokeres til investeringer i børsnoterte selskaper som staten allerede har eierandeler gjennom andre deler av det samme virkemiddelapparatet.

7. <https://e24.no/naeringsliv/i/3Mvrv0/eoes-etterslepet-har-oekt-siden-senterparti-exiten>

Forslagsstillerne mener at det er et stort potensial for å få mer næringsutvikling, innovasjon og grønn omstilling ut av det omfattende eksisterende virkemiddelapparatet. Det krever for det første en bedre samordning og klarere rollefordeling mellom de ulike aktørene, men også klarere målsettinger og planer for ulike faser og bransjer. Statens økonomiske muskler må i mindre grad gå til å investere i børsnoterte selskaper eller fond som klarer seg fint uten staten, og i større grad gå til å investere i bedrifter som har potensial til å vokse og overleve. Det vil medføre at det også må åpnes for å ta en noe større risiko enn det dagens ulike investeringsmandater gjør.

Et forutsigbart grønt skifte

Status etter fire år med dagens regjering er at det grønne skiftet har stoppet mer eller mindre opp, på grunn av stadig endrede rammevilkår og styringssignaler. Grandiose planer om grønne industriløft har medført at offentlige midler som kunne blitt brukt på innovasjon og omstilling, står ubrukt. Regjeringens klimamelding, uten et nasjonalt mål for utslippsreduksjon, medfører uforutsigbarhet og dårlige konkurransekraft for norsk næringsliv.

Forslagsstillerne ønsker en nærings- og gründerpolitikk som oppmuntrer til innovasjon og får fortgang i det grønne skiftet. Norge har potensial til å bli et kraftsentrum for innovasjon og grønn vekst, dersom skattepolitikken brukes som et strategisk verktøy for å akseletere norsk næringsliv, og dersom samarbeidet mellom næringsliv, virkemiddelapparat og forskningsmiljøer forsterkes og det settes tydelige og forutsigbare krav til utslippsreduksjoner og grønn omstilling. Norsk næringsliv har alle muligheter til å bli vinnere i det grønne skiftet, men da må politikken være forutsigbar både nasjonalt og når det gjelder å følge opp forpliktende internasjonale avtaler som klimaavtalen med EU.

Innovative offentlige anskaffelser

Status etter fire år med dagens regjering er at offentlige anskaffelser i liten eller ingen grad brukes til innovasjon og næringsutvikling. I stedet er pris og store leverandører det som er avgjørende. Det vellykkede programmet for innovative offentlige anskaffelser rettet mot oppstartsselskaper, StartOff, er avviklet uten begrunnelse.

Forslagsstillerne vil at norske offentlige anskaffelser i langt større grad brukes til å slippe nye, innovative løsninger til. Det offentlige anskaffer varer og tjenester for nesten 800 mrd. kroner årlig. Dette utgjør et betydelig markedspotensial for innovative bedrifter. Utfordringen er at en veldig liten andel av disse 800 mrd. kronene faktisk går til anskaffelser knyttet til innovasjon og oppstartsbedrifter. Problemet er at norsk offentlig sektor

har for lite dialog med næringslivet og etterspør i liten grad innovasjon og nye måter å løse sine utfordringer på. I tillegg opplever mindre bedrifter og gründere at det er svært krevende å komme i posisjon for salg til offentlig sektor.

En større og mer samordnet innsats på digitalisering, teknologi og kunstig intelligens

Status etter fire år med dagens regjering er en ambisiøs og god digitaliseringsstrategi, men med en uklar og uforpliktende oppfølging. Mye av det samme gjelder for regjeringens veikart for det teknologibaserte næringslivet. Mye av måloppnåelsen vil avhenge av forslaget til statsbudsjettet for 2026 og et flertall som faktisk prioriterer digitalisering, teknologi og kunstig intelligens. Samtidig er regjeringens oppgjør med digitalisering i skolen både unyansert og unødvendig. Grunnleggende ferdighetene i grunnskolen og bruk av teknologi er ikke motsetninger, men henger tett sammen og må utvikles samtidig.

Forslagsstillerne er enige i regjeringens målsetting om at Norge skal bli best i Norden på digital innovasjon og være et attraktivt land for å starte og skalere teknologibasert virksomhet, men målet må følges av konkret politikk som gjør det mulig. Så langt mangler denne politikken. Norge har store dokumenterte behov knyttet til digital kompetanse, digital infrastruktur og digital sikkerhet. Dette er områder hvor regjeringen selv har skapt store forventninger om en betydelig økt satsing.

Framvoksende teknologier som det er kritisk viktig for både det offentlige Norge og norsk næringsliv å ta en sterk posisjon på og ha felles strategier om, er blant annet bioteknologi og bioøkonomi, kvanteteknologi, sensor-teknologi og kunstig intelligens (KI). Disse teknologiene er sektorovergripende. Å henge med i kunnskapsutviklingen her er definerende for utviklingen på svært mange samfunnsområder, slik som helse, energi, transport, klima, beredskap og forsvar. På alle disse områdene pågår det et globalt kappløp om å ligge i front teknologisk, ta markeder og definere samfunnsutviklingen. Økte investeringer i disse teknologiene innenfor grunnforskning, bruk, kunnskapsoverføring og sivil-militært samarbeid vil i den neste stortingsperioden være avgjørende for Norges framtidige konkurransekraft, produktivitet og beredskaps- og forsvarsevne.

Oljepengebruken må endres

Status etter fire år med dagens regjering er at oljepengebruken har økt med 220 mrd. kroner, uten at økningen har gått til det som var intensjonen: forskning, utvikling, kunnskap, infrastruktur og vekstfremmende skattelettelser. Hele økningen har gått til å økte offentli-

ge utgifter, noe som igjen har ført til et særnorsk høyt rentenivå og økt sysselsetting i offentlig sektor på bekostning av det private næringslivet.

Forslagsstillerne vil føre en ansvarlig økonomisk politikk som bidrar til lavere rente og en lavere offentlig pengebruk. Norge er landet i OECD med høyest offentlig pengebruk per innbygger. Det har økt betydelig de siste årene, uten at resultatene og tjenestene som leveres, har blitt tilsvarende bedre. Forslagsstillerne vil forsvare et raust velferdssamfunn. Det forutsetter imidlertid en sterk reformvilje, tydelige prioriteringer og mer ansvarlig offentlig pengebruk. Det er nødvendig å øke trykket på effektivisering, digitalisering og fjerning av unødvendig byråkrati i offentlig sektor. I tillegg er det nødvendig å vri pengebruken fra økt byråkrati og offentlig forvaltning til investeringer i framtid og tiltak som styrker vekstkraften i økonomien.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen legge til grunn for arbeidet med et framtidig skatteforlik at skattesystemet i større grad stimulerer til arbeid, innovasjon, investeringer og eierskap i norsk næringsliv, og at det norske skattesystemet skal være internasjonalt konkurransedyktig.
2. Stortinget ber regjeringen sette et konkret mål om å redusere næringslivets kostnader knyttet til pålagte regler og utfylling av offentlige skjemaer med minst 12 mrd. kroner innen 2029.
3. Stortinget ber regjeringen minst halvere etterslepet av EØS-regelverk innen 2027.
4. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som styrker næringslivets tilgang på privat kapital, både norsk og utenlandsk, gjennom endringer og forbedringer i skattesystemet, og styrke og spisse offentlige ordninger som bidrar med risikokapital til norsk næringsliv og norske gründere og oppstartsbedrifter.
5. Stortinget ber regjeringen gjennomføre en forpliktende opptrappingsplan for forskning og innovasjon som sikrer at den samlede norske forskningsinnsatsen og -intensiteten kommer opp på minst samme nivå som i Sverige og Danmark.
6. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke investeringene i forskningsfond, styrke SkatteFUNN-ordningen og styrke koblingen mellom akademia og næringsliv.
7. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne det generelle forbudet mot inn- og utleie av arbeidskraft fra bemanningsselskaper.
8. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke antall studieplasser innen teknologi- og realfag og gjøre det lettere å rekruttere utenlandske spesialister.
9. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å ytterligere forbedre opsjonsskatteordningen og gjeninnføre en ordning med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer i egen bedrift.
10. Stortinget ber regjeringen gjennomgå hele virkemiddelapparatet for å sikre forenkling og større effekt og målrette en større del av ordningene mot bedrifter som har potensial til å vokse seg store.
11. Stortinget ber regjeringen styrke og målrette offentlige virkemidler som bidrar til næringsutvikling, gründerskap, innovasjon og grønn omstilling.
12. Stortinget ber regjeringen sette nasjonale mål for klimautslippsreduksjoner og forlenge klimaavtalen med EU til 2040.
13. Stortinget ber regjeringen styrke bestillerkompetansen i det offentlige når det gjelder anskaffelser knyttet til digitaliseringer og nye, innovative løsninger.
14. Stortinget ber regjeringen sikre et økt hjemmemarked for mindre bedrifter gjennom enklere og forbedrede innovative offentlige innkjøpsordninger ved å stille krav om at en andel av anskaffelsene skal bidra til offentlig innovasjon, og ved å gjeninnføre StartOff-ordningen.
15. Stortinget ber regjeringen utvikle en mer koordinert politikk for framvoksende teknologier på tvers av sektorer og departementer.
16. Stortinget ber regjeringen styrke kunnskapen om nøkkelteknologier, teknologisk utvikling og framsyn i forvaltningen generelt og blant forsvars- og beredskapsaktører spesielt.
17. Stortinget ber regjeringen øke investeringene i kvanteteknologi, droneteknologi, bioteknologi og kunstig intelligens, både innen FoU og forsvar og beredskap.
18. Stortinget ber regjeringen på egnet måte innføre eller fremme forslag om en forpliktende regel om at avkastningen fra Statens pensjonsfond utland i statsbudsjettet i all hovedsak skal brukes på vekstfremmende skattelettelser og investeringer i infrastruktur, forskning og innovasjon.

13. oktober 2025

Grunde Almeland

Guri Melby

Abid Raja

